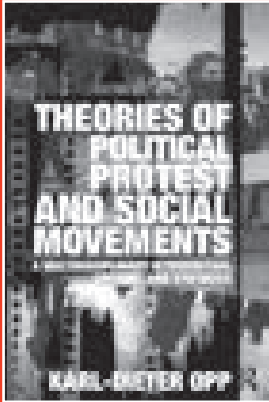

نیروی انتظامی است که ممکن است حتی به تشکیل پرونده قضایی منجر شود، مانند اعتراضی که با شعارهای هنجارشکنانه همراه باشد. در این نوع اعتراض معترضان با سر دادن شعارهای هنجارشکنانه یا با توهین اعتراض خود را بیان می‌کنند. این شیوه از اعتراض نه تنها وجاهت قانونی ندارد، بلکه با کرامت انسانی نیز همخوانی ندارد؛ بنابراین اعتراض در زمانی معنا می‌یابد که کرامت انسانی جامعه به بهترین شکل جاری و ساری شود.

کارل دیتر آپ، استاد مدعو جامعه‌شناسی سیاسی دانشگاه واشینگتن، در کتاب «جنبش اجتماعی و اعتراض سیاسی؛ نظریه‌ها و رویکردها» در تعریف کنش اعتراضی نوشته است: «فعالیت اعتراضی شیوه‌ای از کنش‌های سیاسی با هدف اشکال وارد کردن به سیاست‌ها و شرایط است که مشخصه آن، نمایش یک ویژگی نامتعارف برای گرفتن امتیاز از نظام‌های سیاسی و اقتصادی است؛ این در حالی است که فعالیت مزبور در داخل نظام صورت گیرد.»

۲. اعتراض و آزادی

آزادی از مفاهیم سهل و ممتنع است و اگرچه نزد هرکسی مفهوم روشن و بسیطی دارد، تعریف دقیق و منطقی از آن بسیار دشوار است. در تعاریف آزادی، بعضی آن را «مطلق قدرت بر انجام یا ترک فعل» دانسته‌اند و برخی دیگر نیز «قدرت انجام یا ترک فعلی که باید انجام داد یا ترک کرد». روشن است که بنا بر تعریف دسته دوم مرجعی که انجام یا ترک فعلی را برای انسان لازم می‌شمارد، قانون است. این قانون یا «قانون آسمانی» است یا قانون مورد توافق مردم یا قانون عقل. بر این اساس، اسلام به انسان به لحاظ تکوینی مجوز بهره‌مندی از آزادی فلسفی (تکوینی) را داده است، اما به لحاظ حقوقی تا آنجا که به تشریح و قوانین الهی مربوط می‌شود، نمی‌تواند آزاد باشد. البته با اینکه اسلام هر دو جنبه آزادی بیرونی (آزادی‌های اجتماعی و سیاسی) و درونی (آزادی‌های معنوی) را ارجح نهاده است، آزادی درونی بر آزادی بیرونی تقدم دارد؛ زیرا با هویت انسانی گره خورده است و از آن به «آزادی» و «وارستگی» تعبیر می‌شود. دو گروه از آدمیان به «آزادی» جفا کرده‌اند: آنان که آزادی را فقط در آزادی بیرونی یا فقط در آزادی درونی خلاصه کرده‌اند. برای آزادی بیرونی هیچ محدودیتی وجود ندارد، مگر آنکه به آزادی انسان ضربه وارد کند. ممنوعیت برخی از آزادی‌ها فقط به دلیل صیانت از آزادی‌های دیگر است.

بدون تردید آزادی از نعمت‌های بزرگ خداوند به انسان هاست و دین مبین اسلام، به طور جدی از آن حمایت و محافظت می‌کند. امام خمینی (ره) منادی آزادی مسلمانان در عصر حاضر، آزادی رایگی از نعمت‌های بزرگ الهی می‌دانستند و ارزش حیات انسان‌ها را در داشتن آزادی می‌دیدند. امام بزرگ‌ترین مدافع آزادی در تاریخ ایران هستند و با رهبری بزرگ‌ترین انقلاب الهی راه‌راهی رابه ملت‌های مسلمانان آموختند. ایشان استفاده صحیح از آزادی را امتحان الهی می‌دانستند و می‌فرمودند: «بارها گفته‌ام که خدای تبارک و تعالی ما را به این آزادی امتحان